

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Stand van zaken uitvoering
Motie repatriëring schedel Mosasaurus

DATUM
16 mei 2024
Verz. 16 mei 2024

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
Wim Hupperetz

TELEFOONNUMMER
043 350 5437

ONZE REFERENTIE
2024.01601

E-MAILADRES
wim.hupperetz@maastricht.nl

FAXNUMMER

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Met deze raadsinformatiebrief informeer ik u over de stand van zaken inzake de Repatriëring Maastrichtse Mosasaurus.

Op 11 juli 2023 heeft de gemeenteraad van Maastricht unaniem een motie aangenomen waarin wordt opgeroepen tot onderzoek naar repatriëring van de Mosasaurus schedel. In de omzetting van deze motie hebben we ons gericht tot de Commissie Koloniale Collecties. Deze commissie heeft echter aangegeven alleen claims van roofkunst op Nederland te behandelen.

14 december 2023 heb ik het verzoek tot repatriëring besproken op het ministerie van OCW. De afspraak met de staatsecretaris kon helaas niet doorgaan omdat ze een dag eerder was teruggetreden. Derhalve ging de afspraak door met de directeur Kunsten en Erfgoed Christianne Mattijssen. Op 29 januari 2024 is het verzoek schriftelijk nog eens gedaan. Onze vraag om advies is ook ambtelijk besproken met het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Sinds 1794 bevindt het holotype (MNHNP AC 9648) – beter bekend als de schedel van de Mosasaurus zich in het 'Muséum national d'Histoire naturelle' te Parijs. Deze schedel werd in 1772 gevonden in Maastricht en in 1794, zo blijkt uit het opschrift naast de schedel in het Muséum, als 'trophee de guerre' door de revolutionaire Franse troepen meegenomen naar de Franse hoofdstad. In het Natuurhistorisch Museum Maastricht is een afgietsel van de schedel uit het Parijse museum te bewonderen.

De afgelopen decennia is Europawijd het debat over roofkunst in de context van WOII en koloniale verhoudingen volop losgebarsten. Diverse Europese landen houden hun beleid tegen het licht van die veranderende ethiek. In Nederland is er sinds kort een commissie Koloniale Collecties die adviseert in claims op Nederlandse collecties.

Uiteindelijk gaat het in deze kwesties om verantwoordelijkheid, vaak letterlijk een antwoord zoeken op conflicten en problemen die doorspelen vanuit het verleden in het heden. Zeker ook als het gaat om zelfverklaarde roofkunst. De algemene trend is dat morele argumenten het steeds meer winnen van juridische argumenten.

DATUM
16 mei 2024

De belangrijkste lessen uit de restitutie praktijk zijn dat rondetafelgesprekken belangrijk zijn, dat het gaat om het afleren van wantrouwen en anderzijds het werken aan gelijkwaardigheid en het herstel van onrecht.

Hierbij zouden we moeten komen tot een situatie waarbij teruggeven uiteindelijk niet wordt gezien als verarming (omdat men iets "verliest") maar als verrijking omdat onrecht wordt erkend, een relatie wordt hersteld en er helend wordt gehandeld.

Het debat over restitutie stopt niet in de negentiende eeuw en stopt ook niet binnen Europa. De toe-eigening van belangrijke iconische erfgoedobjecten onder oorlogsomstandigheden kent maatschappelijke weerstand en roept meer en meer ethische vragen op.

We hopen dan ook te kunnen rekenen op de steun vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) in de uitvoering van de motie en het verzoek van de Maastrichtse gemeenteraad om de Mosasaurus terug thuis te laten komen.

Het Natuurhistorisch Museum van Maastricht heeft deze schedel van de Mosasaurus meer dan ooit nodig. Het is 230 jaar geleden dat deze naar Parijs werd gebracht. Het is dit jaar 175 jaar geleden dat het Maastrichtien als geologische tijd fase werd gekoppeld aan de vondst van de Mosasaurus.

De schedel van de Mosasaurus is een wereldwijd erkend icoon dat in naam en vindplaats verbonden is met de stad Maastricht. De schedel markeert ook nog eens de start van het evolutionaire Verlichtingsdenken (in de geest van Darwin) en is als zodanig van groot historisch belang. Om die reden wilde men het in Parijs per se in het museum opnemen.

Het Natuurhistorisch Museum is een middelgroot museum dat voor een cruciale vernieuwingsopgave staat en met dit icoon veel maatschappelijk draagvlak zou winnen én een internationale uitstraling. Hetgeen in deze tijden van groot belang is.

Inmiddels heeft het Ministerie van OCW gereageerd op ons verzoek aan de Staatssecretaris voor Cultuur en Media om de ambtelijke ondersteuning vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met de vraag om de repatriëring van de Mosasaurus schedel bespreekbaar te maken richting de Franse collegae. Hierbij zijn er verschillende opties: van (langdurige) bruikleen tot restitutie.

In het bijgevoegde antwoordschrijven van het Ministerie OCW van 19 april jl. is de reactie als volgt:

"Nederland hanteert een heel terughoudend beleid, zeker als objecten al publiek toegankelijk zijn in musea, zoals in dit geval. Uw wens tot teruggave is ambtelijk overgebracht aan de Franse collega's. Het is Frans cultureel erfgoed en wettelijk beschermd. Het is aan de Franse staat om hierover te beslissen. Daarnaast noemt u de optie tot een langdurig bruikleen. Ik begrijp dat het bewuste object in het verleden eerder als bruikleen in Nederland te zien is geweest. Vanuit het museumbeleid van het ministerie van OCW zet ik mij in voor het internationaal bruikleenverkeer in het algemeen. Het organiseren van individuele bruiklenen tussen musea is doorgaans aan de betreffende musea."

Op basis van deze reactie zullen wij contact leggen met de Franse Ambassade in Nederland om het verzoek nader onder de aandacht te brengen van het betreffende museum in Parijs.

DATUM
16 mei 2024

De volgende stap is dan ook om een afspraak met de Franse ambassade in Nederland te maken. Zodra er zich hierin nieuwe ontwikkelingen voordoen, zal ik u hierover informeren.

Hoogachtend,

Frans Bastiaens
Wethouder Stedelijke Ontwikkeling, Cultuur, Veerkrachtige Wijken en Ouderenbeleid

Raadsinformatiebrieven

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Natuurhistorisch Museum Maastricht
T.a.v. de heer prof. dr. W. Hupperetz, Directeur
Centre Céramique, Natuurhistorisch Museum
De Bosquetplein 6-7
6211 KJ Maastricht

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

5.1.2e

Onze referentie
1537722

Datum 19 april 2024
Betreft Mosasaurus schedel in Parijs

Geachte heer Hupperetz,

Dank voor uw brief van 29 januari omtrent de Mosasaurus schedel in het Musée national d'histoire naturelle in Parijs. Aanleiding daarvoor is de aangenomen motie van de gemeenteraad in Maastricht over dit onderwerp.

Tijdens uw overleg met de directeur Erfgoed en Kunsten op 7 december kwam dit onderwerp reeds aan de orde. Ik ken de wens van de gemeente Maastricht om een fossiel van een mosasaurus terug te vragen aan Frankrijk of in langdurig bruikleen te krijgen en het verzoek aan het Ministerie om hier medewerking aan te verlenen. Ik begrijp dat dit object een bijzondere geschiedenis heeft in relatie tot Maastricht.

Nederland hanteert een heel terughoudend beleid, zeker als objecten al publiek toegankelijk zijn in musea, zoals in dit geval. Uw wens tot teruggave is ambtelijk overgebracht aan de Franse collega's. Het is Frans cultureel erfgoed en wettelijk beschermd. Het is aan de Franse staat om hierover te beslissen.

Daarnaast noemt u de optie tot een langdurig bruikleen. Ik begrijp dat het bewuste object in het verleden eerder als bruikleen in Nederland te zien is geweest. Vanuit het museumbeleid van het ministerie van OCW zet ik mij in voor het internationaal bruikleenverkeer in het algemeen. Het organiseren van individuele bruiklenen tussen musea is doorgaans aan de betreffende musea.

Uw vraag om advies omtrent het contact met de Franse autoriteiten is ambtelijk besproken met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Wat betreft het verzoek tot een langdurig bruikleen is het advies dat u contact legt met de Franse Ambassade om deze optie nader onder de aandacht te brengen.

Ten slotte merk ik op hoezeer ik uw betrokkenheid en inzet voor het cultureel erfgoed waardeer.

Met vriendelijke groet,

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Erfgoed en Kunsten,

5.1.2e

mw. mr. C.A.M.E. Mattijssen